Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2005–2006

27 728 Wijziging van de Wet op de expertisecentra, de Wet op het primair onderwijs en de Wet op het voortgezet onderwijs in verband met de invoering van een leerlinggebonden financiering en de vorming van regionale expertisecentra (regeling leerlinggebonden financiering)

Nr. 93 **BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 4 september 2006

In het afgelopen half jaar zijn de hoofdlijnen van de Vernieuwing van de zorgstructuren nader uitgewerkt. De notitie waarin de hoofdlijnen zijn beschreven (kamerstukken 2005/2006, 27 728, nr. 85), is op 2 februari 2006 met de Kamer besproken. Kern van de lijn die in de notitie is voorgesteld, vormt een sterke deregulering van de speciale leerlingenzorg door middel van de invoering van een zorgplicht. Op grond hiervan krijgen scholen en hun bestuur de verantwoordelijkheid om voor alle leerlingen een passend onderwijsarrangement aan te bieden. Door middel van deze brief en de bijgevoegde notitie, wil ik u informeren over de resultaten van de uitwerking van de hoofdlijnennotitie tot nu toe.

De uitwerking is vorm gegeven in een gezamenlijk traject van de organisaties van besturen, management, personeel, ouders en OCW. De wijze waarop dat is gedaan en de resultaten van de uitwerking zijn beschreven in de bijgevoegde notitie.

De uitkomsten van de zogenaamde veldlijn en de ouderlijn, die zijn neergelegd in afzonderlijke rapportages vormen de basis voor de uitwerking. In de veldlijn zijn ruim 400 bijeenkomsten georganiseerd in het hele land waaraan zo'n 10 000 mensen uit het onderwijsveld ((bovenschools) directeuren, leerkrachten, besturen en enkele ouders) hebben deelgenomen. In de ouderlijn zijn conferenties georganiseerd met vertegenwoordigers van ouderorganisaties en ervaringdeskundige ouders. In deze gesprekken bleek er brede steun voor de inzet om voor alle kinderen passend onderwijs te realiseren, zij het dat er in de praktijk discussie kan zijn over wat passend onderwijs is. Voor elk kind moet er een goede plek zijn, dat is een verantwoordelijkheid waarop de onderwijssector aangesproken moet kunnen worden.

Veel discussie is gevoerd over de wijze waarop de inzet passend onderwijs voor alle leerlingen het beste kan worden gerealiseerd. In de hoofdlijnennotitie is voorgesteld de bestaande, complexe zorgstructuren

KST100417
0506tkkst27728-93
ISSN 0921 - 7371
Sdu Uitgevers
's-Gravenhage 2006

zoveel mogelijk te dereguleren en besturen maximale ruimte te geven om zelf voorzieningen in te richten die nodig zijn om passend onderwijs vorm te geven. In de veldlijnbijeenkomsten is sterk gepleit passend onderwijs te ontwikkelen vanuit de bestaande structuren voor speciale leerlingenzorg. Men is erg bang dat de voorgestelde deregulering ertoe leidt dat bestaande, goed functionerende zorgvoorzieningen (zoals samenwerkingsverbanden PO en VO) in het gedrang komen zonder dat daar betere voorzieningen voor in de plaats komen. Daar waar bestaande regelgeving belemmerend is voor de ontwikkeling van een sluitende aanpak passend onderwijs, moet deze regeling generiek of in een specifieke situatie aangepast kunnen worden. In plaats van deregulering in brede zin, is het uitgangspunt deregulering waar dat in de praktijk nodig blijkt. De uitwerking is nog niet zover gevorderd dat deze heeft geresulteerd in concrete voorstellen voor aanpassing van wet- en regelgeving. De komende maanden wordt daar verder aan gewerkt. De bijgevoegde notitie schetst de lijnen waarlangs dat zal gebeuren.

Op 28 augustus jl. heb ik u een brief gestuurd over de groei van het (v)so. Hierin is aangegeven dat de komende periode een tweetal scenario's wordt uitgewerkt om tot een beheersbare leerling-ontwikkeling te komen. De uitwerking van beide scenario's moet inhoudelijk aansluiten op de ontwikkelingen binnen passend onderwijs. Beide trajecten worden dan ook in samenhang uitgewerkt met de inzet deze nog dit jaar af te ronden zodat besluitvorming bij de start van het volgende Kabinet kan plaatsvinden. Zoals in de eerder genoemde brief over de groei in het (v)so is aangegeven, is in het kader van de begroting 2007 afgesproken dat over de maatregelen en de daarbij behorende implementatiekosten om tot een goede beheersing te komen besluitvorming moet plaatsvinden bij VJN 2007. Bijgevoegde notitie geeft een tussenstand van de uitwerking tot nu toe, dat geldt ook voor de investeringen die in de notitie als wenselijk worden genoemd, maar waar op dit moment geen middelen voor beschikbaar zijn. De komende maanden wordt de uitwerking voortgezet. Besluitvorming daarover en over de investeringen moet in een latere fase plaatsvinden door een nieuw Kabinet. Voor de activiteiten die dit jaar nog plaatsvinden in het kader van de uitwerking van de hoofdlijnen van Passend onderwijs geldt dat deze worden ingepast in de lopende begroting van OCW.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
M. J. A. van der Hoeven

Uitwerkingsnotitie Vernieuwing Zorgstructuren funderend onderwijs

1. Inleiding

Op 30 september 2005 is door de minister van OCW de notitie Vernieuwing van de zorgstructuren in het funderend onderwijs naar de Tweede Kamer gestuurd. Deze notitie signaleert een aantal knelpunten in het onderwijs aan leerlingen die extra zorg nodig hebben en schetst op hoofdlijnen hoe de zorgstructuur voor het funderend onderwijs vernieuwd kan worden. Centraal hierin staat de gedachte van de zogenaamde zorgplicht. Het huidige complexe regelstelsel voor speciale leerlingenzorg wordt sterk gedereguleerd waarbij de scholen en hun besturen de verantwoordelijkheid krijgen om voor alle leerlingen (ongeacht hun beperking) een passend onderwijsaanbod te realiseren. Wanneer een school dit aanbod niet (volledig) zelf kan verzorgen, moet zij dit in overleg met andere scholen/besturen realiseren. Hiermee is samenwerking niet vrijblijvend, maar integraal onderdeel van de zorgplicht. Scholen en besturen krijgen een grote vrijheid in de wijze waarop zij de leerlingenzorg willen organiseren. Met het oog op een evenwichtige sturing wordt de positie van ouders versterkt, zowel wat betreft de ondersteuning van individuele ouders, als collectief. Ook de bekostigingssystematiek en de indicatiestelling worden sterk vereenvoudigd en wordt het inspectietoezicht aangepast. Deze hoofdlijnen behoeven uitwerking en daartoe is bij de notitie een uitwerkingsagenda gevoegd.

Op 2 februari 2006 heeft de Tweede Kamer de notitie met de minister besproken. In dit overleg heeft de Kamer ingestemd met de verdere verkenning van de voorstellen. (aandachtspunten uit de TK noemen)

2. Organisatie van het uitwerkingstraject

In samenwerking tussen de organisaties voor bestuur, management en personeel, de ouderorganisaties en het ministerie is een traject opgezet om de uitwerking tot stand te brengen. Dit traject bestond uit een zogenaamde veldlijn, een ouderlijn en een kaderlijn. In de *veldlijn* is het gesprek aangegaan met het onderwijsveld over de vernieuwing van de leerlingenzorg. Daartoe zijn circa 400 bijeenkomsten in het hele land georganiseerd, met in totaal ca. 10 000 deelnemers. Doel van deze bijeenkomsten was enerzijds om besturen, management en personeel te informeren over de bedoelingen van de zorgplichtbenadering. Ook hebben soms ouders aan de bijeenkomsten deelgenomen. Anderzijds was de bedoeling om van de deelnemers aan de bijeenkomsten te vernemen hoe men de zorgplicht zou willen invullen en wat deze invulling betekent voor de invulling van de landelijke beleidskaders.

Naast de veldlijn is er een *ouderlijn* opgezet. In een aantal bijeenkomsten is nagegaan op welke wijze de versterking van de ouderpositie zowel individueel als collectief kan plaatsvinden. Ook is gesproken over de zorgplicht en de indicatiestelling. In de ouderlijn-bijeenkomsten hebben zowel vertegenwoordigers van de algemene landelijke ouderorganisaties als van specifieke ouderorganisaties deelgenomen.

Daarnaast is in een aantal regio's met vertegenwoordigers van scholen en schoolbesturen (zowel po, vo als (v)so) gemeenten, samenwerkingsverbanden en zorgvoorzieningen gesprekken gevoerd over hoe scholen en besturen in hun regio invulling zouden willen geven aan de zorgplicht, de zogenaamde *analytische praktijksituaties*. In veel gevallen waren ook ouders betrokken. Het aantal deelnemers in elke regio was verschillend.

Naast deze regio-gesprekken is met enkele schoolbesturen in de grote steden gesproken.

De resultaten van veldlijn, ouderlijn en de analytische praktijksituaties zijn neergelegd bij de *kaderlijn*. Dit was een overlegtafel van de meeste deelnemende organisaties, waarin de kaders voor de vernieuwing van de zorgstructuren geformuleerd zouden worden op basis van de inbreng uit de veld- en ouderlijn. De kaderlijn heeft op een aantal onderwerpen technische werkgroepen ingericht. Dit betreft de indicatiestelling en de bekostiging en de (juridische) uitwerking van de zorgplicht. De uitwerking in de verschillende lijnen stond onder voorzitterschap van Frans van Rooij, oud bestuurder van de Onderwijsbond CNV. De vier genoemde lijnen zijn ondersteund door een website Passend Onderwijs. De werkzaamheden van de drie lijnen zijn ondersteund door een aantal bureau's. De Besturenraad is penvoerder geweest.

De besprekingen van de inhoudelijke punten in de kaderlijn hebben geleid tot een aantal conclusies en voorstellen. Deze komen hierna aan de orde. Voor informatie over de achterliggende discussies wordt verwezen naar de bijlagen.

3. Evaluatie en voorstellen

De afgelopen maanden is er intensief gesproken over de uitwerking van de voorstellen uit de notitie Vernieuwing zorgstructuren. Niet eerder is er in zo'n brede kring met personeel, en besturen, po en vo en met ouders gesproken over beleidsvoornemens. De uitkomsten van deze veldraadpleging geven stof tot nadenken. De belangrijkste boodschap is dat er de nodige knelpunten zijn in de speciale leerlingenzorg die dringend om een oplossing vragen, maar dat er ook heel veel goed gaat: veel kinderen vinden een goede plaats binnen de bestaande zorgvoorzieningen. Er is grote zorg dat deze voorzieningen in het gedrang komen als gevolg van de voorgestelde maatregelen. In de veldlijn, de ouderlijn en in de kaderlijn wordt op allerlei manieren dan ook gevraagd om waarborgen zodat zo'n ontwikkeling wordt voorkomen.

De kern van de onzekerheid raakt de voorstellen inzake de bekostiging en indicatiestelling. De notitie formuleert als einddoel dat de bekostiging niet meer aanbodsgerelateerd wordt ingericht, maar dat deze zoveel mogelijk wordt gekoppeld aan de leerling. Op die manier ontstaat er vrijheid om het aanbod naar eigen inzicht te organiseren. De verantwoordelijkheid voor de inrichting van de zorgstructuur komt dan te liggen bij de (samenwerkende) schoolbesturen. Het inzicht hoe de schoolbesturen hun verantwoordelijkheid zullen invullen, ontbreekt. De veldlijn heeft op dit punt onvoldoende concrete resultaten opgeleverd. Uit de praktijkanalyses blijkt dat de invulling in de regio's vertrekt vanuit de bestaande zorginfrastructuur. In het grootste deel van het land moet het gesprek tussen de scholen en besturen binnen en buiten de samenwerkingsverbanden en REC's echter nog beginnen.

Welke betekenis moet aan deze uitkomst van de veld- en ouderlijn gegeven worden waar het betreft de uitwerking van de voorstellen uit de notitie Vernieuwing zorgstructuren?
Het is van belang dat er een breed draagvlak is voor de verbetering van de speciale leerlingenzorg in het funderend onderwijs. Als de voorstellen uit de notitie een te zware wissel trekken op het scholenveld, dan is het van belang om te kijken naar een beheerster aanpak, met een fasering die meer ruimte in de tijd geeft om stappen te zetten en die mogelijkheden biedt om het proces tussentijds bij te sturen.

Er is overeenstemming over de volgende lijn:

1. inzet van het vernieuwingstraject is:
– geen kind tussen wal en schip;
– voor elk kind een passende plek in het onderwijs.
dus geen:
– thuiszitters
– wachtlijsten
– stroperige indicatie-procedures
– bureaucratische belasting
dus wel:
– doorgaande lijn
– goede aansluiting PO-VO-BVE
– rekening houden met mogelijkheden kind/wensen ouders
– goede afstemming met jeugdzorg/AWBZ
Het gaat om een resultaatsverplichting passend onderwijs waar de sector op aangesproken kan worden.

> De resultaatsverplichting houdt in dat er voor ieder kind een passende plaats is. Wat passend is, is een vraag die niet altijd eenduidig te beantwoorden is. Dit is afhankelijk van de mogelijkheden en beperkingen van de scholen in relatie tot de mogelijkheden en beperkingen van het kind en de wensen van de ouders. Passend onderwijs is een begrip waar rek in zit. Binnen de huidige wet- en regelgeving kan het zijn dat het aanbod minder passend is. Ook kunnen de condities (huisvesting, leerlingvervoer) ervoor zorgen dat het aanbod minder passend is. Daarnaast moeten ook de verantwoordelijkheden en bevoegdheden nader juridisch uitgewerkt worden. Door middel van een geschilprocedure kan een verschil van inzicht over de passendheid van een plaats in een individuele situatie worden opgelost. Goede overlegstructuur is nodig voor de ontwikkeling van landelijke kwaliteitsnormen voor Passend Onderwijs. Hierbij spelen het steunpunt Passend Onderwijs en het landelijk Ouderplatform een rol.

2. De inzet passend onderwijs voor elke leerling wordt gerealiseerd uitgaande van de bestaande zorgstructuren:
– in het PO:
  – WSNS (samenwerkingsverbanden, sbao, pcl's)
  – LGF
  – speciaal onderwijs
  – ZAT's en ZIOS
  in het VO:
  – LWOO/PRO (RVC's)
  – samenwerkingsverbanden VO
  – LGF
  – voortgezet speciaal onderwijs
  – ZAT's en ZIOS
  – Rebound/ op de rails
  in het BVE:
  – LGF
  – ZAT's en ZIOS
Binnen en tussen de door de besturen/scholen/instellingen gedragen (zorg)voorzieningen zal een zodanige samenwerking en afstemming gerealiseerd moeten worden, dat een landelijke sluitende aanpak tot stand wordt gebracht. Regionaal is er vrijheid om te kiezen voor een eigen, passende invulling.

Dit betekent niet dat alles bij het oude blijft. Er is veel nodig om passend onderwijs voor alle leerlingen te realiseren. Naast verbeteringen binnen bestaande structuren, zal de nadruk vooral komen te liggen op de samenwerking tussen de verschillende structuren (WSNS verbanden, samenwerkingsverbanden VO en REC's).

3. Er komt een landelijke steunfunctie om de sluitende aanpak te realiseren. Deze steunfunctie wordt in stand gehouden door organisaties van besturen, management en personeel. Een precieze invulling van de taken en verantwoordelijkheden van dit steunpunt moeten nog nader worden uitgewerkt. Gebruik gemaakt kan worden van de methodiek van het project «Gedragswerk». In het komende schooljaar 2006/2007 wordt met de implementatie van passend onderwijs begonnen. (meldpunt passend onderwijs)

> Doel van het project Gedragswerk is de regionale samenwerking rondom leerlingen met gedragsproblemen te bevorderen zodat leerlingen met gedragsproblemen een passende plek in het onderwijs krijgen en wordt voorkomen dat leerlingen tussen wal en schip vallen. Kenmerkend voor de methodiek Gedragswerk is dat deze concreet is, leerlingen die niet het passende onderwijs krijgen waar zij recht op hebben staan centraal. Gestart wordt met vragen uit de regio om ondersteuning bij de opvang van en samenwerking rondom leerlingen met gedragsproblemen. Op basis van de vraag van de regio en de inventarisatie van leerlingen wordt een werkagenda opgesteld. Na een verkenning van de oplossingsrichtingen worden in de werkagenda concrete acties geformuleerd. Kernbegrip binnen de methodiek is «verbinden»: het verbinden van betrokken partijen in de regio en het verbinden van verschillende regelingen (als Herstart, Rebound en Op de rails). Het is niet de bedoeling om nieuwe modellen en modelstructuren te gaan ontwikkelen.

4. De inzet passend onderwijs voor elke leerling krijgt een wettelijke verankering. De invulling van deze wetgeving wordt verder uitgewerkt op basis van de resultaten van de werkgroep juridische vertaling zorgplicht: wettelijk onderscheid aanmelding-plaatsing; na aanmelding volgt (indien daartoe aanleiding is) een onderzoek naar mogelijkheden/beperkingen: na onderzoek volgt een aanbod en vervolgens een plaatsing dan wel geschil. Dit geldt voor zowel zittende leerlingen als nieuw aangemelde leerlingen. Voor zittende leerlingen kan tijdens de schoolperiode de noodzaak ontstaan voor extra zorg. In dat geval kan in overleg met ouders ook een onderzoek plaatsvinden naar de mogelijkheden en beperkingen die leiden tot een (nieuw) aanbod gevolgd door (her)plaatsing dan wel een geschil.

5. Ruimte voor Passend Onderwijs
Om passend onderwijs mogelijk te maken wordt zoveel mogelijk ruimte geboden zonder echter landelijk de hoofdlijnen van de bestaande zorgstelsels op te heffen.
5.1 Uit veel inventarisaties blijkt dat de huidige weten regelgeving meer ruimte biedt dan in de praktijk gebruikt wordt. De mogelijkheden binnen de huidige wet moeten derhalve beter bekend worden gemaakt (uitleg en bijvoorbeeld ook handreikingen/ modellen met hoe iets te organiseren).

> Zo is men niet altijd op de hoogte van de flexibiliteit die de huidige wet biedt op het punt van plaatsing. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk dat een leerling twee dagen regulier onderwijs en drie dagen speciaal onderwijs volgt.

5.2 Wettelijke bepalingen die een belemmering vormen voor de realisering van passend onderwijs worden geïdentificeerd en zonodig weggenomen. Een voorbeeld hiervan is dat de positie van Havo/VWO binnen de zorgstructuren sluitend wordt geregeld. Dit wordt een verplicht onderdeel binnen de samenwerkingsverbanden VO. Dit is vooral van belang voor hoogbegaafde en autistische leerlingen. Het zorgbudget zal hiervoor toereikend moeten zijn.

Daarnaast worden indicatiestellingsregelingen gestroomlijnd. (Ouders of de school kan met medewerking van de ouders de indicatie regelen; zoveel mogelijk single-information-principe; elektronisch dossier/onderwijskundig rapport). Wanneer blijkt dat een leerling extra zorg nodig heeft dient een dossier opgebouwd te worden. Dit dossier moet voldoende

informatie bevatten om een besluit te kunnen nemen over de noodzaak van een indicatieaanvraag en onderzoek (afstemming handelingsplan met bekostiging). Streven zou moeten zijn dat het dossier sectoroverstijgend gebruikt kan worden.

5.3 In een aantal regio's wordt geëxperimenteerd met verdergaande vormen van deregulering/wijzigingen in de huidige systematiek die gelet op de impact slechts in een beperkt aantal situaties mogelijk is. Naar verwachting biedt de huidige Experimentenwet onvoldoende mogelijkheden voor alle ambities binnen de regio-experimenten. Direct na de zomer moet worden bezien op welke punten de experimentenwet aangepast moet worden. De experimenten gaan waar mogelijk in de loop van 2007 van start.
De experimenten dienen getoetst te worden aan een aantal waarborgen (zie kader). In deze experimenten zijn er meer en minder uitgewerkte plannen voor zulke experimenten. Dit houdt ook in dat in sommige regio's verder gegaan wordt dan in andere regio's. Daarnaast kunnen er ook verschillende scenario's van passend onderwijs worden uitgeprobeerd.

In de kaderlijn is een aantal minimale criteria genoemd waaraan de regio-experimenten moeten voldoen.

- voor elk kind een passend traject;
- dit traject is in de vorm van een onderwijsarrangement helder voor ouders;
- er is sprake van een sluitende aanpak: po, vo, (v)so en mbo besturen werken samen;
- er zijn geen «witte vlekken» en er is een heldere afstemming met de grensgebieden;
- specifieke deskundigheid moet kunnen worden geborgd en ontwikkeld;
- een diagnostisch centrum en/of gezamenlijk indicatieloket kan geen toewijzingsorgaan van leerlingen zijn;
- er is ruimte voor ouders voor een toets op plaatsing en kwaliteit;
- bij verschuiving van de middelen ambulante begeleiding wordt een invoeringsperiode gehanteerd;
- er zijn afspraken over een individuele en een collectieve ouderlijn;
- er wordt rekening gehouden met de keuzevrijheid van ouders;
- de medezeggenschap is van toepassing;
- er is duidelijkheid en perspectief voor personeel;
- uitzonderingen voor specifieke doelgroepen moeten mogelijk blijven;
- er is overeenstemming met gemeenten over leerlingenvervoer en huisvesting;
- er is afstemming met externe partijen als jeugdzorg e.d.;
- er wordt een kwaliteitssysteem gehanteerd met horizontale verantwoording;
- men dient te participeren in een evaluatieaanpak;
- de juridische vormgeving is duidelijk;
- het financiële kader biedt ruimte en is beheersbaar.

Er zullen middelen vrijgemaakt moeten worden om aan de extra kosten verbonden aan de pilots tegemoet te komen.

5.4 Onderzocht moet worden welke mogelijkheden er zijn om in specifieke situaties af te wijken van wet en regelgeving (Opting-out).

Dit betekent dat dit najaar onderzocht moet worden in welke specifieke situaties kan worden afgeweken van bestaande weten regelgeving en welke voorwaarden daarbij moeten gelden. Voorbeelden die verder uitgewerkt kunnen worden zijn wijzigingen in samenwerkingsverbanden (WSNS/ VO/REC), clusteroverstijgend (v)so en het creëren van tussenvorm regulier en speciaal onderwijs.

6. De draag- en spankracht van de scholen in het regulier onderwijs moeten verbeterd worden, onder andere door de deskundigheid van leerkrachten te bevorderen. De leerkracht moet ondersteund worden binnen en buiten de school.

Naast de aandacht voor leerlingen met extra onderwijsbehoeften in de opleidingen, kunnen naast andere instellingen ook de ZAT's een rol spelen in het vergroten van de draag- en spankracht van een school en de leerkrachten. De informatie en adviezen uit de ZAT's kunnen (tijdelijk) worden gebruikt om de leerkracht te ondersteunen en te leren hoe met bepaalde problemen kan worden omgegaan. Het handelingsrepertoire en de deskundigheid van de leerkracht wordt hiermee vergroot. Dit is zowel van belang om de leerling waarvoor om ondersteuning is gevraagd passend onderwijs te bieden maar ook richting de toekomst, wanneer een andere leerling extra ondersteuning nodig heeft. Tenslotte spelen ZAT's een belangrijke rol bij de preventie en vroegsignalering.

7. Er wordt een Landelijk Ouderplatform opgericht. Hierin zijn de ouderorganisaties vertegenwoordigd[1]. De taak van het platform is om de positie van ouder-leerling te versterken langs de volgende lijnen:

7.1 De ondersteuning van individuele ouders wordt beter geregeld. Deze ondersteuning is voor ouders van alle leerlingen toegankelijk. De bestaande ondersteuningsmogelijkheden (telefonisch, elektronisch, face to face, begeleiding) worden op elkaar afgestemd. (5010; Ouder en Rugzak; ondersteuning afzonderlijke ouderorganisaties; onderwijsconsulenten; MEE enz.).
De mogelijkheid van één loket (model front-office – back-office) gedragen door een landelijk platform van ouderorganisaties wordt onderzocht.

7.2 In elk geval in de experimenten wordt de positie van ouders als collectief versterkt. Binnen de experimenten is er meer vrijheid voor de besturen, waartegenover een versterking van de horizontale verantwoording nodig is op lijn met de Governance-uitgangspunten. De ouderpositie kan versterkt worden door bijv. de inrichting van een themaraad (WMS) of de instelling van een apart ouderplatform in de regio. Nog weer een andere mogelijkheid is gebruikmaken van de uitkomsten van kwaliteitsevaluaties vanuit het ouder-perspectief of aansluiting zoeken bij bestaande regionale/lokale infrastructuur zoals het programma Versterking Cliënt Positie (VCP).

7.3 Het Landelijk Ouderplatform zal ook een taak vervullen door vanuit de ouderpositie na te gaan in hoeverre het onderwijsveld erin slaagt de inzet «passend onderwijs» voor elke leerling te realiseren. Daarnaast heeft het platform een rol bij het landelijke debat over kwaliteit en de beoordeling van de kwaliteit van het aanbod.

8. Passend onderwijs vereist voor een deel van de leerlingen dat goede afstemming met Jeugdzorg/AWBZ-zorg wordt gerealiseerd. Binnen het Jong-kader is een van de thema's «Harmonisering indicatiestelling». Resultaat van dit traject is een kader voor afstemming indicatiestelling. Dit kader biedt een eerste aanknopingspunt om de samenwerking tussen onderwijs en zorg te realiseren.

9. Het traject Passend onderwijs wordt gemonitord en geëvalueerd. Drie jaar na invoering van de wetgeving Passend onderwijs wordt een omvattende evaluatie uitgevoerd, waarbij wordt nagegaan in hoeverre verdergaande aanpassingen zoals geschetst in de notitie Vernieuwing zorgstructuren funderend onderwijs wenselijk zijn.

10. Goede uitvoering van de doelstelling Passend onderwijs vereist extra investeringen. Incidenteel zijn middelen nodig voor de transitie naar een sluitend stelsel Passend onderwijs. Daarnaast zijn o.a. structurele middelen nodig voor de uitbreiding van het zorgbudget voor Havo/VWO, de deskundigheidsbevordering van leerkrachten (via de opleidingen en ZiOS/ZAT's) en voor de versterking van de positie van ouders.

[1] In elk geval de algemene ouderorganisaties, FvO, CG-Raad en Balans.

11. Passend Onderwijs moet een plaats krijgen binnen het geïntegreerde toezicht van de inspectie. Daarbij moet de inspectie toezien op de sluitende aanpak. Specifiek moet ook aandacht worden besteed aan de «breuklijnen» (overgang po/vo/so). Het resultaat moet een passende plaats voor alle leerlingen zijn. Samenwerking met RMC's is in dit kader van belang (leerplicht).

12. De uitbreiding van Passend onderwijs naar de MBO-sector dient nader uitgewerkt te worden. Hierbij moet rekening worden gehouden dat de zorgstructuur in de MBO-sector anders is vormgegeven dan in het primair en voortgezet onderwijs.

4. Vervolg traject

Er komt een landelijke sector doorsnijdende Stuurgroep Passend Onderwijs waarin het formele overleg plaats vindt tussen het ministerie en vertegenwoordigers van het bestuur- en managementorganisaties PO, VO-raad, BVE-raad, WEC-raad, personeelsvakorganisaties en ouderorganisaties over de volgende onderwerpen:
– Identificeren en aanpassen van belemmerende wet- en regelgeving
– Voorwaarden creëren voor experimenten en besluitvorming over experimenten
– De invulling van de mogelijkheden tot opting out
– Besluitvorming rondom uitwerkingsvraagstukken

Daarnaast worden een landelijk steunpunt Passend Onderwijs en een Landelijk Ouderplatform ingericht.

De in de vorige paragraaf geschetste voorstellen behoeven nadere uitwerking. De komende tijd zal deze uitwerking zoveel mogelijk afgerond worden in de vorm van concrete wijzigingsvoorstellen voor wet- en regelgeving.

Het is van belang dat bij de uitwerkingsvraagstukken alle aspecten goed worden gewogen, en dat er voldoende draagvlak wordt gecreëerd voor de uitwerkingen. Daarom zullen met alle organisaties die de afgelopen periode in de kaderlijn hebben geparticipeerd dit najaar de uitwerkingsvraagstukken verder besproken worden. Het overleg over de uitkomsten van deze besprekingen wordt in de Stuurgroep Passend Onderwijs afgerond.

De minister stuurt de uitwerkingsresultaten vervolgens voor overleg naar de Tweede Kamer.

Resultaten veldlijn en ouderlijn

In deze paragraaf worden de resultaten van de veldlijn en de ouderlijn beschreven.

Veldlijn

De resultaten van de veldlijn zijn in de notitie Opbrengsten veldlijn passend onderwijs opgenomen die bij deze notitie is gevoegd (bijlage 1). Uit deze notitie blijkt dat er in de veldlijnbijeenkomsten veel vragen zijn gesteld over de concrete uitwerking van de voorgestelde maatregelen: hoe komt de bekostiging er precies uit te zien? Hoe gaat de indicatiestelling in zijn werk? Deze vragen zijn vaak gerelateerd aan zorgen over hoe het in de toekomst zal gaan met de bestaande zorgvoorzieningen: de samenwerkingsverbanden in het po en vo, de positie van scholen voor speciaal basisonderwijs en voor (voortgezet) speciaal onderwijs ((v)so) en de positie van LWOO een Praktijkonderwijs (PRO). Men is bezorgd over het behoud van opgebouwde expertise. Er is twijfel over de spankracht en de expertise binnen het reguliere onderwijs. Het belang van samenwerking tussen po-vo en (v)so wordt breed onderkend met het oog op de doorgaande lijn voor de leerlingen. Men wil liefst verder bouwen op de al ontwikkelde samenwerking. Ook is bezorgdheid geuit over de positie van de besturen in de voorstellen. Zowel over de grote besturen (teveel belang hechten aan financiële argumenten; zorg om machtspolitiek en territorium- overwegingen), als over de kleine besturen (krijgen zij nog ruimte? Vinden ze aansluiting?). Er is behoefte aan duidelijke kaders.

Het belang van samenwerking met de partners buiten de onderwijskolom is in veel bijeenkomsten genoemd. Daarbij worden zorgen geformuleerd over de problemen bij de Jeugdzorg. Zorgplicht zou ook voor deze ketenpartners moeten gelden.
Wat betreft de positie van de ouders is er in het algemeen wel begrip voor versterking van deze positie. Ouders moeten beter ondersteund worden. Tegelijk is er vrees dat ouders teveel te zeggen krijgen en dat de plichten van ouders onvoldoende aandacht krijgen. Er is weinig enthousiasme voor de inrichting van regionale ouderplatforms. Bezoekers aan de veldlijn weten niet goed wat zij met een dergelijk platform moeten, wat heeft geleid tot veel vragen: wat moet de positie van zo'n platform zijn, in welke mate zo'n platform een gesprekspartner voor het bestuur kan zijn, hoe wordt zo'n platform bekostigd (gaat dat ten koste van ons zorgbudget?).

Er is twijfel over de noodzaak van de vernieuwingsvoorstellen: Is een zodanige ingreep nodig om de gesignaleerde knelpunten op te lossen? Er is angst voor bezuinigingen en wantrouwen of de veldlijnbijeenkomsten wel van invloed zijn. Wat betreft de invoering van de vernieuwing is er allereerst behoefte aan duidelijkheid over bekostiging en indicatiestelling. Men is breed van mening dat de voorgestelde aanpak niet budgettair neutraal kan worden ingevoerd. Er is behoefte aan fasering van het invoeringstraject en aan verkenning van mogelijkheden in de vorm van pilots en scenario's.

Analyse praktijksituaties

Zoals eerder aangegeven, was de bedoeling van de veldlijn tweeledig: enerzijds informatie aan het scholenveld over de bedoelingen van het voorgestelde beleid en anderzijds concrete voorstellen vernemen hoe scholen en besturen de voorgestelde zorgplicht zouden willen invullen. De concrete invulling van de zorgplicht zou dan bij kunnen dragen aan de uitwerking van de beleidsvoorstellen. Over de invulling van de zorgplicht is maar weinig gesproken in de veldlijnbijeenkomsten, zoals uit de notitie

Opbrengsten blijkt. Om toch enig inzicht te krijgen in de wijze waarop de zorgplicht ingevuld kan worden, zijn in een aantal regio's gesprekken gevoerd over hoe scholen en besturen in hun regio invulling zouden willen geven aan de zorgplicht. Het gaat om de volgende regio's: Zuid-Limburg, Noord-Limburg, Weert en omgeving, Midden-Brabant, Zoetermeer, Twente, en Friesland. In elk van deze regio's zijn gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van scholen en schoolbesturen (zowel po, vo als (v)so) gemeenten, samenwerkingsverbanden en zorgvoorzieningen. In veel gevallen waren ook ouders betrokken. Het aantal deelnemers in elke regio was verschillend. Naast deze regio-gesprekken is met enkele schoolbesturen in de grote steden gesproken.

De gesprekken leveren globaal het volgende beeld op. In alle regio's onderkent men de knelpunten in de huidige organisatie van de speciale leerlingenzorg. Overal ziet men concrete mogelijkheden om door betere samenwerking tot verbeteringen te komen. In de regio's Zuid-Limburg en Zoetermeer zijn werkgroepen ingesteld die de intentie om tot betere samenwerking te komen, gaan uitwerken. Ook in Friesland, met name in het Zuid-Westen (regio Sneek) worden voorstellen ontwikkeld voor «passend onderwijs». De voorstellen die daar worden ontwikkeld bouwen op de kaders die binnen het Jongtraject zijn ontwikkeld. In Twente hebben de wethouders van de grotere Gemeenten het initiatief genomen om tot een beter sluitende zorgstructuren te komen. Deze nieuwe aangetreden wethouders onderzoeken nu op welke wijze dit initiatief het beste uitgebouwd kan worden.
Het meest concreet is men in Midden-Brabant, in Noord-Limburg en in Weert en omgeving. In Midden-Brabant zijn de bestuurlijk organisatorische condities heel gunstig. In deze regio is sprake van één REC dat zowel cluster 3 als cluster 4 omvat. Participatie van cluster 2 wordt nog nagestreefd. De samenwerkingsverbanden WSNS zijn gefuseerd, en de meeste scholen voor speciale zorg vallen onder één bevoegd gezag. Voor het voortgezet onderwijs is er ook één samenwerkingsverband. In gezamenlijk overleg waarbij de gemeente belangrijke steun geeft en de jeugdzorg mee aan tafel zit is een programma opgesteld voor de verdere ontwikkeling van de speciale leerlingenzorg. In dit programma wordt uitgegaan van geïntegreerde indicatiestelling. Het onderwijs wordt gestructureerd naar drie werkvelden. Er ligt een plan van aanpak met een gefaseerde invoering van aanpassingen in de organisatie van het onderwijs. Met een aantal ouders is overleg georganiseerd, om ook de ouders in de aanpak te betrekken. Deze ouders willen de ondersteuning van ouders in de regio gaan organiseren in de vorm van onderwijszorgwinkels en een zorgplatform. Men wil graag als pilot gaan functioneren binnen de landelijke vernieuwing van de zorgstructuren.
Ook in de regio Noord-Limburg (Venlo-Venray e.o.) wil men deelnemen aan een pilot. In deze regio is er al een bestuurlijk overleg vanuit de samenwerkingsverbanden WSNS en vo en de REC's voor cluster 3 en voor cluster 4. Ook de nevenvestiging van cluster 2 in deze regio wordt betrokken bij het initiatief. De schoolbegeleidingsdienst ondersteunt het overlegplatform. Men wil komen tot één loket voor indicatiestelling, waarbij ook met de zorg wordt afgestemd. Er is een gemeenschappelijk gedragen indicatiesystematiek ontwikkeld. Men zou de zorgmiddelen regionaal willen ontvangen en de middelen zelf op basis van de ontwikkelde systematiek willen inzetten.
De regio Weert zou ook als pilot willen gaan functioneren. In deze regio is al een intensieve samenwerking tussen onderwijs en jeugdzorg gerealiseerd in de vorm van een dienstencentrum. Er is samenwerking met de REC's cluster 2, 3 en 4. Hier werkt men al volgens de één-loket-gedachte.

De gesprekken in de bovengenoemde regio's geven aan dat er veel bereidheid is om door betere samenwerking de bestaande knelpunten in

de speciale leerlingenzorg op te lossen. Elke regio zal daarbij zijn eigen ontwikkeling moeten doormaken. Alle regio's streven naar de inrichting van één loket, maar de concrete invulling is verschillend. De regio's willen aansluiten op de bestaande zorgstructuren in het onderwijs en van hieruit verder bouwen. Duidelijk is dat de ontwikkeling van een gezamenlijk gedragen aanpak tijd kost en dat ook de implementatie de nodige tijd vraagt. Gelet op de inzet die van alle betrokkenen gevraagd wordt is ondersteuning in verband met de transitiekosten gewenst.

In meerdere plaatsen zijn er project voorstellen voor de vernieuwing van de zorgstructuren. Daarnaast blijkt uit de opbrengsten van de veldlijn dat er in andere regio's veld initiatieven zijn en worden inmiddels de eerste gesprekken gevoerd.

Ouderlijn

Voor de ouderbetrokkenheid is de ouderlijn in het leven geroepen. Om de week zijn de ouderorganisaties en OCW bijeen geweest om tot voorstellen te komen voor de individuele ouderondersteuning, een regionaal ouderplatform (t.b.v. de horizontale verantwoording van de regionale zorgarrangementen) en een geschillenregeling. De lijnen waarlangs de positie van de ouders kan worden verbeterd zijn ook onderwerp van gesprek geweest in een aantal breder georganiseerde bijeenkomsten. Daarbij waren o.a. de afvaardiging van de ouderorganisaties en MEE aanwezig, ervaringsdeskundige ouders en onderwijsconsulenten. Daarnaast is een bijeenkomst georganiseerd over zorgplicht en indicatiestelling voor het kader van de deelnemende organisaties in de ouderlijn.
De resultaten van de ouderlijn, beschreven in de notitie «Bundeling inbreng ouderlijn», zijn als bijlage bijgevoegd (zie bijlage 2). Uit deze notitie blijkt dat er weliswaar op hoofdlijnen overeenstemming is, maar dat er met betrekking tot de uitwerking nog veel verschillen bestaan. Alle partijen zijn het echter eens over een aantal waarborgen dat in de toekomst gerealiseerd moet worden. Deze zijn onder meer:

- keuzevrijheid van ouders op het niveau van de school
- garantie voor behoud van kwaliteit van speciale onderwijszorg
- wettelijke verankering van onafhankelijke en objectieve indicatiestelling
- onafhankelijk toezicht.

Wat betreft de individuele ouderondersteuning vindt de ouderlijn dat ouders recht hebben op individuele ondersteuning bij vragen of problemen betreffende de extra zorg voor hun kind op school. Het gaat dan om informatie, voorlichting en begeleiding. Er is een lichte voorkeur voor de MEE organisaties. Een kleinere groep ouders wil een vrij besteedbaar budget voor ondersteuning. Kwaliteitscriteria voor adequate individuele ouderondersteuning zijn: onafhankelijkheid en objectiviteit, kennis van de problematiek, betrekken van ervaringsdeskundigheid, laagdrempelig, bereikbaar en herkenbaar, tijdig, kennis en aansluiten bij de lokale/regionale situatie en een relatie met vroeg signalering. Nog niet duidelijk is bij welke instantie de individuele ouderondersteuning moet worden belegd. Er bestaat wel een voorkeur om geen nieuwe instantie in het leven te roepen.
Tenslotte hecht men bij problemen tussen ouders en school aan onafhankelijke bemiddeling, los georganiseerd van het aanbod, vergelijkbaar met de huidige onderwijsconsulenten.
Het regionaal ouderplatform dient volgens de deelnemers van de ouderlijn gesprekspartner te zijn van (samenwerkende) schoolbesturen over de invulling van de zorgplicht (het regionale zorgarrangement). Ouders zijn bang voor het dichttimmeren van het aanbod: wat zijn de mogelijkheden van ouders om te kiezen voor onderwijs op een bepaalde school? Daar-

naast zou het ouderplatform als klankbord moeten fungeren ten aanzien van beleidsontwikkeling en kwaliteitszorg. Er is overigens nog geen praktisch model voor het regionale ouderplatform naar voren gebracht. Een mogelijkheid is om een wettelijke status te verlenen aan een collectief ouderplatform, zoals zou kunnen worden georganiseerd door VCP (het programma Versterking ClientPositie stimuleert op lokaal niveau de belangenbehartiging van mensen met een handicap of chronische ziekte) en dit laten aansluiten op (G)MR/themaraad. De organisatie en status van het platform alsook de representativiteit van ouders in het platform moet nog nader worden uitgewerkt.
Voor gevallen dat het schoolbestuur en ouders geen overeenstemming bereiken over het individuele zorgaanbod, moet er als sluitstuk een geschillenregeling komen. In de ouderlijn is de invoering van de WGBH/CZ in het PO en VO besproken als operationalisering van een geschillenregeling. De taken van de ACTB kunnen worden ondergebracht in de WGBH/CZ. Een meerwaarde van de CGB ten opzichte van de ACTB is dat de eerste zich ook op het speciaal onderwijs kan richten. Daarnaast moet er een regeling van bezwaar en beroep bij indicatiestelling, een klachtenregeling en een geschillenregeling komen.

Kaderlijn

De deelnemers in de kaderlijn hebben in een aantal plenaire bijeenkomsten de uitwerking van de vernieuwing zorgstructuur besproken. Deze besprekingen zijn gebaseerd op de uitkomsten van de veldlijn en de ouderlijn en op de resultaten van twee werkgroepen over indicatiestelling en bekostiging en over (de juridische vertaling van) de zorgplicht. De belangrijkste punten die in de werkgroepen en vervolgens de kaderlijn besproken zijn, zijn de volgende:

Bekostiging en indicatiestelling

Zowel wat betreft bekostiging als indicatiestelling zijn meerdere modellen met voor- en nadelen de revue gepasseerd, onder andere een model gebaseerd op budgettering en een gemengd model. In de werkgroep heeft de discussie zich toegespitst op het laatst genoemde model. Met een gemengd model wordt bedoeld dat de zorgmiddelen toegekend worden op basis van een basisbedrag per leerling en een specifiek bedrag voor geïndiceerde leerlingen. De hoogte van het bedrag is gerelateerd aan de aard van de indicatie. Discussie is er over de vraag welke indicaties tot een specifieke bekostiging moeten leiden. De indicaties voor de (v)so-onderwijssoorten en het LWOO en praktijkonderwijs kunnen worden gecontinueerd. De centrale vraag is of het ook mogelijk is om voor de leerlingen die nu het speciaal basisonderwijs bezoeken een objectieve indicatie vast te stellen. Een deel van de organisaties meent dat dit niet goed mogelijk is, gelet op de ervaringen die aan het WSNS beleid ten grondslag liggen. Binnen het WSNS beleid is er niet voor niets gekozen om de zorgmiddelen te verevenen in de vorm van een gelijke zorg-bekostiging voor alle leerlingen binnen een samenwerkingsverband. Een ander deel van de organisaties meent dat toch nog een poging gedaan moet worden om de bekostiging van het speciaal basisonderwijs te individualiseren. Overweging hierbij is dat het voortbestaan van de speciale basisscholen in het gedrang kan komen. De huidige rechtstreekse bekostiging van de speciale basisscholen is gebaseerd op het aantal leerlingen van het samenwerkingsverband waar deze scholen deel van uitmaken. Wanneer als gevolg van de invoering van de zorgplicht de verplichting vervalt om aangesloten te zijn bij een samenwerkingsverband en er geen geïndividualiseerde bekostiging voor in de plaats treedt, dreigen de speciale basisscholen hun bestaanszekerheid te verliezen. Er is twijfel of besturen bereid zijn zonder wettelijke verplichting de extra bekostiging van de speciale basisscholen te continueren. Ook in de veldlijn-bijeenkomsten is deze zorg geformuleerd.

Voorts is binnen de Kaderlijn brede steun voor het streven naar zoveel mogelijk één loket voor de indicatiestelling. Dit loket zou ook zoveel mogelijk afgestemd moeten zijn met de indicatiestelling in de zorg (jeugd-zorg, jeugd GGZ, AWBZ). Ook vanuit het Jong-traject is het streven om tot de inrichting van één loket te komen. Het is van belang dat beide trajecten (vernieuwing zorgstructuren en Jong) goed op elkaar afgestemd worden.[1]

Regio's

Punt van discussie is ook geweest of er via landelijke regelgeving nieuwe regionale eenheden moeten worden gedefinieerd, waarbinnen de zorg-plicht ingevuld moet worden. Deze regio's kunnen aangrijpingspunt vormen bij de indicatiestelling, de bekostiging en samenwerking tussen scholen. Bij de meeste organisaties leven er sterke bezwaren tegen nieuwe verplichte landelijke structuren; omdat deze de eigen verantwoor-delijkheid van scholen en besturen belemmeren en in de praktijk leiden tot nieuwe samenwerkingsproblemen.

[1] Binnen het Jong-traject is een pilot Harmo-nisering indicatiestelling voor jeugdzorg-speciaal onderwijs (cluster 3 en 4) – AWBZ-zorg uitgevoerd. Deze pilot heeft als resultaat onder andere een richtlijn Integraal Indiceren. De richtlijn geeft onder andere een format voor regionale convenanten van besturen uit onderwijs en zorg als basis voor integrale indicatiestelling.).

Samenwerking

De organisaties zijn het er wel over eens dat voorkomen moet worden dat individuele scholen en besturen in een isolement komen te verkeren. Er is dan ook eensgezindheid om het principe te hanteren dat wanneer een bestuur vraagt om samenwerking aan een ander bestuur om de zorgplicht te realiseren deze samenwerking niet geweigerd kan worden. En dergelijk principe ligt ook nu al vast in de regelgeving over de samenwerkingsverbanden in het primair en voortgezet onderwijs. Er moet een geschillenregeling komen voor situaties waarin de samenwerking wordt geweigerd tussen bestuurders of wanneer de samenwerkende partijen het onderling niet eens zijn.

Zorgplicht

In de werkgroep zorgplicht zijn de minimale kaders opgesteld waaraan een schoolbestuur moet voldoen, als zijzelf de zorgplicht volledig invult (optie A) en als de schoolbesturen het gezamenlijk invullen (optie B).

Optie A: Schoolbestuur vult zorgplicht zelf volledig in (alle leerlingen worden opgenomen en er wordt niet verwezen).
- Dekkend aanbod moet aangetoond worden (van Meervoudig gehandicapt tot gymnasium, leeftijd, spreiding, doorstroom e.d.)
- Participatie/inbreng/instemming personeel (directie, leraren, ondersteunend personeel) moet worden aangetoond (via medezeggenschap/GMR)
- Participatie/inbreng/instemming oudergeledingen in dekkendheid zorgplicht moet worden aangetoond
- Nabijheid (redelijke afstanden, leerlingenvervoer) wordt gegarandeerd.
- Welk kwaliteitssysteem is ingezet, hoe controleerbaar (handelingsplannen per leerling, beschikbaarheid expertise, professionalisering personeel e.d.)
- Positie ouder/leerlingen (individueel niveau voor informatie, bemiddeling, geschillen) is vastgelegd.
- Aantonen hoe de zorg beschikbaar is/komt, welke vormen zijn gekozen en welke methoden.
- Afstemming met externe actoren zoals gemeente, jeugdzorg, andere scholen (po/vo)
- Ouder die leerling aanmeldt stemt in met zorgaanbod (of niet)
- Bekostiging: inzicht in kosten/baten (is zorg betaalbaar)

Optie B: Schoolbesturen in de regio vullen zorgplicht gezamenlijk in
De minimale kaders van optie A aangevuld met:
- wijze waarop de afspraken zijn vastgelegd
- wijze hoe onderlinge geschillen worden opgelost
- dekkend aanbod in de regio

De werkgroep stelt verder voor geen samenwerkingsverplichting aan schoolbesturen op te leggen maar een verbod tot weigeren. Dit betekent dat als een schoolbestuur een verzoek doet tot samenwerken het andere schoolbestuur niet kan weigeren. Mochten de schoolbesturen er niet uitkomen dan moet een geschillencommissie (met alle besturenorganisaties) bindend advies geven.

Juridische vertaling zorgplicht

Wat betreft de juridische vertaling van de zorgplicht zijn de volgende gedachten ontwikkeld:

- Om de zorgplicht goed in te vullen dient in de wetgeving een onder-

scheid gemaakt te worden tussen de aanmelding van een kind bij een school en de plaatsing van een kind als leerling bij de school. De wet kent nu alleen de plaatsing of inschrijving als leerling. De *aanmelding* dient afzonderlijk te worden geregeld. Op grond van de aanmelding doet de school *onderzoek* naar de ontwikkelingsmogelijkheden en beperkingen van de aangemelde leerling. Op basis van dit onderzoek wordt een *aanbod* geformuleerd op de school zelf of als dit niet kan op een andere school. Als de ouders instemmen met het aanbod wordt tot *plaatsing* overgegaan. Stemmen ouders niet in dan kan er een *geschil* aanhangig gemaakt worden binnen een geschillenregeling. De consequenties van deze regeling zijn in eerste aanleg verkend. Van belang zijn in elk geval de volgende punten:
– De school kan een indicatie voor aanvullende bekostiging of plaatsing op een speciale school regelen. (Binnen WPO en WEC kunnen dat nu alleen de ouders).
– De regeling voor verwijdering van leerlingen kan worden herzien. De school kan pas tot verwijdering overgaan wanneer een passend aanbod bij een andere school is voorgelegd aan de ouders. Gaan de ouders hier niet op in, dan kan de school een geschil aanhangig maken. Wordt de school in het gelijk gesteld, dan is verwijdering mogelijk. De ouders zijn dan verantwoordelijk wat betreft de naleving van de leerlingplichtwetgeving. (Met deze regeling worden de nadelen opgeheven van de huidige regelingen in de WPO (8 weken zoeken, dan is er mogelijkheid tot verwijderen) en WVO (pas verwijderen als er een plaatsing elders is gerealiseerd).
– Bij het formuleren van een aanbod kunnen naast onderwijskundige aspecten ook denominatieve overwegingen en plaatsingscapaciteit bij scholen een rol spelen.
– Zowel schoolbesturen en ouders moeten de benodigde informatie leveren om een passend onderwijsaanbod te kunnen realiseren.

- Uitgangspunt in de notitie Vernieuwing zorgstructuren is dat de huidige wettelijke bepalingen inzake de organisatie van het aanbod aan speciale leerlingenzorg zoveel mogelijk komen te vervallen. Schoolbesturen zijn daardoor veel meer vrij in de wijze waarop zij het onderwijsaanbod structureren. Bij de uitwerking van dit uitgangspunt is overwogen dat het bevoegd gezag de inrichting van de speciale leerlingenzorg dient vast te leggen in een *zorgstructuurplan*. Dit plan zal in de regel samen met andere besturen worden opgesteld en uitgevoerd. Onderliggend aan het plan zijn afspraken over de financiering van de zorgvoorzieningen. Het plan is aanknopingspunt voor horizontale verantwoording.[1] Tevens is het plan verantwoordingsdocument in het kader van het inspectietoezicht.

Versterking positie ouders

Binnen de kaderlijn is overeenstemming dat de positie van de ouders versterkt moet worden. De wijze waarop moet nog uitgewerkt worden.

Kwaliteitsborging

In het proces van de vernieuwing van zorgstructuren en de invoering van de zorgplicht zal de vraag naar de kwaliteit en de borging hiervan een belangrijk element vormen. Binnen de kaderlijn is een eerste voorstel uitgewerkt voor de kwaliteit van het integrale onderwijsproces en van de individuele zorg/onderwijsarrangementen. Gewezen is op de ontwikkelmatrix en zelfevaluatie. Ook is er de mogelijkheid om aansluitend op de nieuwe WMS een themaraad zorg in te stellen. Deze raad zou een rol kunnen spelen bij de kwaliteitsborging van het integrale onderwijsproces. Daarbij is gewezen op het belang voor ouders om onafhankelijk advies te

[1] De wijze waarop de horizontale verantwoording plaatsvindt (organisatorisch en juridisch) behoeft verder uitwerking. Dit betreft niet alleen de positie van de ouders (zie de ouderlijn hiervoor), maar ook die van het personeel. De nieuwe mogelijkheden die de WMS biedt, dienen hierbij te worden betrokken.

krijgen over het aangeboden zorg-/onderwijsarrangement. Over de wijze waarop dit kan gebeuren en de doorwerking daarvan is nader onderzoek en overleg nodig.

Afstemming

Aandacht is binnen de kaderlijn gevraagd voor de afstemming met MBO, vooral wat betreft de afstemming en belang van een doorlopende leerlijn tussen VMBO en MBO. Vraag die gesteld kan worden is of de zorgplicht ook moet gaan gelden voor ROC's.
Ook is gewezen op het belang van afstemming en koppeling aan het Jong-traject, in het bijzonder de harmonisering indicatiestelling en het traject rondom ZioS/ZAT's.

Website www.passendonderwijs.nl

De website www.passendonderwijs.nl heeft het afgelopen half jaar ter ondersteuning gediend van de vernieuwing zorgstructuren. Het heeft met name een belangrijke functie gehad bij de organisatie van de veldlijn. Daarnaast heeft het de mogelijkheid geboden voor betrokkenen bij het onderwijs om mee te discussiëren over verschillende thema's rondom de vernieuwing zorgstructuren. Dit heeft geen concrete resultaten opgeleverd. Tot slot is via de website informatie beschikbaar gesteld. De ambitie is om de website in het vervolgtraject in de lucht te houden.